

Nowości Wydawnicze Sieci Eurydice

Nr 16
marzec 2010

Edukacja artystyczna w szkołach w Europie

Opracowanie przygotowane przez sieć Eurydice przedstawia obszernie najnowsze dane porównawcze dotyczące edukacji artystycznej w 30 krajach Europy. Raport opisuje cele edukacji artystycznej, jej organizację, zakres oferowanych przez szkoły zajęć pozalekcyjnych oraz innych inicjatyw dotyczących edukacji artystycznej. Raport zawiera również informacje na temat oceniania uczniów w ramach przedmiotów artystycznych oraz kształcenia nauczycieli uczących tych przedmiotów. W aneksie zaprezentowano planowane w poszczególnych krajach reformy w tej dziedzinie.

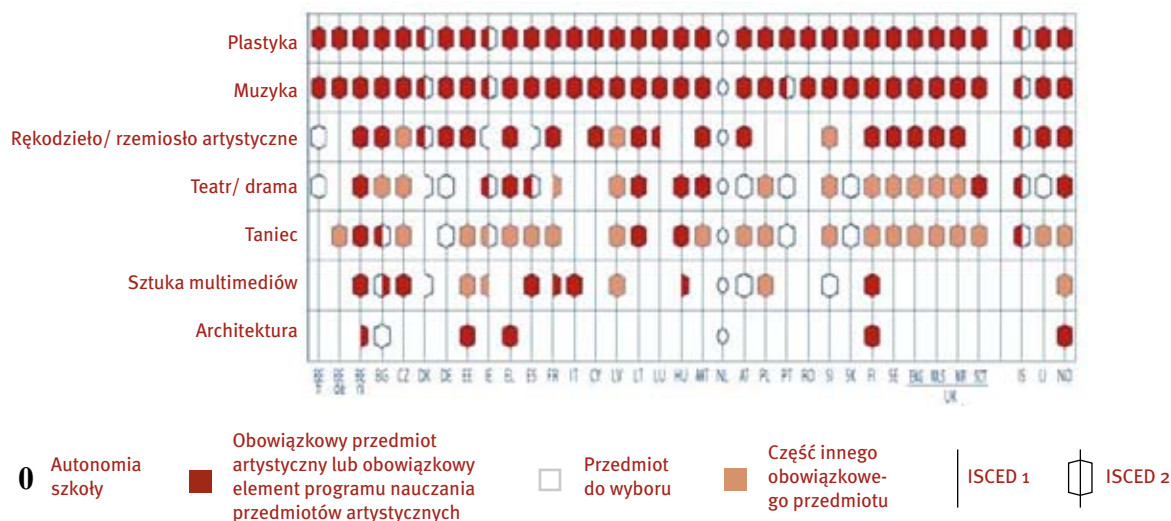
Edukacja artystyczna niesie ze sobą potencjał rozwijania w uczniach nie tylko kreatywności, ale również wielu innych

umiejętności osobistych i społecznych, a także kształtowania postaw, na co jasno wskazują cele nauczania przedmiotów artystycznych. Jednak edukacja artystyczna musi sprostać pewnym wyzwaniom, jakimi są przede wszystkim niewielka liczba godzin przeznaczona na nauczanie przedmiotów artystycznych, szczególnie na poziomie gimnazjum, oraz trudności związane z ocenianiem osiągnięć uczniów. Współpraca pomiędzy światem sztuki a szkołami zdaje się być dobrym sposobem wychodzenia na przeciw tym trudnościom oraz promowania edukacji artystycznej w szkołach.

Publikacja stanowi wkład w obchody Europejskiego Roku Kreatywności i Innowacji 2009.

Dane odnoszą się do kształcenia obowiązkowego i dotyczą roku szkolnego 2007/08.

STATUS POSZCZEGÓLNYCH PRZEDMIOTÓW ARTYSTYCZNYCH, POZIOM SZKOŁY PODSTAWOWEJ (ISCED 1) I GIMNAZJUM (ISCED 2), 2007/08

Źródło: Eurydice.

Wszyscy uczniowie w Europie uczą się muzyki i plastyki

Muzyka i plastyka są przedmiotami nauczonymi w szkołach w całej Europie na przynajmniej jednym etapie kształcenia obowiązkowego. Rękodzieło, teatr i taniec również należą do przedmiotów obowiązkowych w zdecydowanej większości krajów, choć tych dwóch ostatnich naucza się najczęściej w ramach innych obowiązkowych przedmiotów nieartystycznych tj. literatury czy wychowania fizycznego. W dwunastu krajach programy kształcenia artystycznego obejmują sztukę związaną z multimediami. Tylko nieliczne kraje do programów nauczania wprowadziły architekturę.

Jeśli chodzi o liczbę godzin nauczania przedmiotów artystycznych, według oficjalnych dokumentów około połowa krajów europejskich przeznaczają na edukację artystyczną pomiędzy 50 a 100 godzin rocznie na poziomie szkoły podstawowej. Na poziomie gimnazjum tych godzin jest jeszcze mniej – pomiędzy 25 a 75 godzin rocznie – w około połowie krajów europejskich.

Na poziomie szkoły podstawowej na edukację artystyczną przeznaczają się mniej czasu niż na nauczanie języka ojczystego, matematyki czy nauk ścisłych i przyrodniczych (łącznie), choć więcej czasu niż np. na nauczanie języków obcych czy

wychowanie fizyczne. Na poziomie gimnazjum czas przeznaczony na edukację artystyczną jest jeszcze bardziej ograniczony w stosunku do innych przedmiotów; na tym poziomie nie tylko przeznaczają się na nią mniej czasu niż na wyżej wymienione przedmioty, ale nawet mniej niż na wychowanie fizyczne.

Główne cele edukacji artystycznej są podobne we wszystkich krajach Europy. Wszystkie bądź prawie wszystkie kraje uznają za podstawowy cel kształtowanie następujących umiejętności i postaw: „umiejętności artystyczne, wiedza i rozumienie sztuki”, „krytyczny odbiór sztuki”, „dziedzictwo kulturowe”, „osobista ekspresja/wyrażanie siebie/własnej tożsamości”, „różnorodność kulturowa” i „kreatywność”. Co ciekawe, jedynie w 15 krajach „zainteresowanie sztuką przez całe życie” jest wymienione jako jeden z celów edukacji artystycznej. W znacznej większości krajów edukacja artystyczna ma na celu również rozwój osobisty, ponieważ sprzyja budowaniu umiejętności społecznych oraz doświadczaniu osobistego spełnienia poprzez przyjemność i satysfakcję płynącą z kontaktu ze sztuką lub uprawiania sztuki.

Kryteria oceniania w zakresie edukacji artystycznej są najczęściej ustalane na poziomie szkół

Jak wynika z badań edukacyjnych, ocenianie pracy uczniów w ramach przedmiotów artystycznych stanowi szczególne wyzwanie. Różne są sposoby wspierania nauczycieli w tym zakresie. W nielicznych krajach władze oświatowe definiują kryteria oceniania, które pozwalają nauczycielom określić wartość pracy ich uczniów oraz ich postępy. Najczęściej jednak kryteria oceniania tworzone są przez samych nauczycieli na podstawie celów nauczania zawartych w podstawach programowych, programach nauczania czy innych wytycznych opracowanych przez władze oświatowe. Na poziomie szkoły, nauczyciele często współpracują przy tworzeniu kryteriów oceniania w ramach zespołów przedmiotowych.

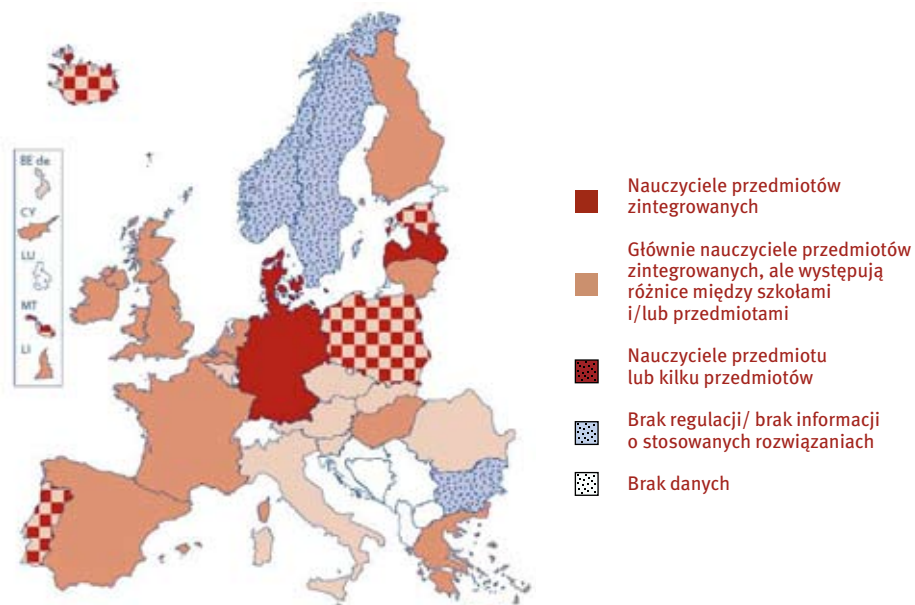
Jedynie w trzech krajach (Irlandii, na Malcie i w Zjednoczonym Królestwie – Szkocji) wszyscy uczniowie zdają egzamin z przedmiotów artystycznych co najmniej jednokrotnie w trakcie kształcenia obowiązkowego. Wyniki tych egzaminów oraz raporty z dotychczasowych inspekcji i sondaży są wykorzystywane do monitorowania edukacji artystycznej. Wyniki te potwierdzają wnioski z badań i wskazują na niedostateczną ilość czasu przeznaczaną na edukację artystyczną w szkołach, braki w przygotowaniu nauczycieli oraz trudności w ocenianiu uczniów.

Zawodowi artyści rzadko uczą w szkołach

Zawodowi artyści sporadycznie pełnią funkcję nauczycieli w szkołach. W większości krajów by móc uczyć w szkole, zawodowy artysta musi posiadać przygotowanie pedagogiczne. Są jednak wyjątki od tej reguły – niektóre kraje zezwalają na czasowe zatrudnienie w szkole zawodowych artystów, którzy nie posiadają kwalifikacji nauczycielskich.

Na poziomie szkoły podstawowej nauczycielami przedmiotów artystycznych są zwykle nauczyciele przedmiotów zintegrowanych, tzn. uczący wszystkich bądź większości przedmiotów. W większości krajów nauczyciele przedmiotów zintegrowanych są kształceni w zakresie więcej niż jednego przedmiotu artystycznego, najczęściej w zakresie

NAUCZYCIEL PRZEDMIOTÓW ARTYSTYCZNYCH NA POZIOMIE SZKOŁY PODSTAWOWEJ, 2007/08

W Estonii, Polsce, Portugalii i Islandii na rysunku zaznaczono kratkę, gdyż już w ramach szkoły podstawowej (ISCED 1) przedmiotów artystycznych od pewnego poziomu uczą nauczyciele przedmiotu.

Źródło: Eurydice.

muzyki i plastyki, które są przedmiotami obowiązkowymi na poziomie szkoły podstawowej we wszystkich krajach. Na poziomie gimnazjum, przedmiotów artystycznych uczą

nauczyciele przedmiotu, od których, w większości krajów, wymaga się umiejętności artystycznych w określonej dziedzinie.

Współpraca ze światem sztuki i zajęcia pozalekcyjne – powszechnie stosowane praktyki mające na celu promowanie edukacji artystycznej w szkołach

Raport Eurydice opisuje wiele ciekawych inicjatyw i projektów z udziałem artystów oraz instytucji kulturalnych i artystycznych mających na celu promowanie kultury i sztuki w szkołach. W Belgii (Wspólnocie Flamandzkiej i Francuskiej), Danii, Irlandii, na Malcie, w Holandii, Austrii i Norwegii stworzono ogólnokrajowe organizacje i sieci promujące edukację artystyczną. W kilku krajach do programów nauczania włączono oficjalnie wizyty w muzeach, spektakle teatralne i koncerty. Mimo iż zawodowi artyści rzadko uczą w szkołach, w niektórych krajach są oni zachęceni do współpracy ze szkołami, by umożliwić uczniom bezpośredni kontakt ze światem kultury i sztuki.

Kilka krajów (Republika Czeska, Francja, Włochy, Portugalia, Słowenia, Zjednoczone Królestwo – Anglia i Walia) zawarło w swojej legislacji rekomendacje dla szkół i innych organizacji dotyczące zapewniania zajęć pozalekcyjnych w zakresie kultury i sztuki. Zajęcia obejmują różne formy sztuki, choć do najbardziej popularnych należą zajęcia muzyczne. Niestety, obserwuje się istnienie różnych przeszkód w dostępie uczniów do takich zajęć, m.in. brak środków finansowych i możliwości wyboru takich zajęć. Belgia, Republika Czeska, Hiszpania, Włochy, Łotwa, Austria, Portugalia i Finlandia całkowicie pokrywają bądź dofinansowują udział uczniów w zajęciach pozalekcyjnych ze środków budżetowych lub funduszy lokalnych.

Arts and Cultural Education at School in Europe (Edukacja artystyczna w szkołach w Europie), październik 2009

Publikacja jest dostępna w języku angielskim:

→ Na stronie internetowej Eurydice (www.eurydice.org)

→ http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice/documents/thematic_reports/113EN.pdf

EURYDICE, Sieć Informacji o Edukacji w Europie, istnieje od 1980 roku. Sieć składa się z biur krajowych utworzonych przez ministerstwa edukacji poszczególnych krajów i z biura europejskiego (EACEA P9) utworzonego przez Komisję Europejską (Dyrekcja Generalna ds. Edukacji i Kultury). EURYDICE, pracując dla twórców polityki edukacyjnej i świata edukacji, przygotowuje i publikuje opisowe analizy systemów edukacji, studia porównawcze na tematy będące przedmiotem zainteresowania Unii Europejskiej i wskaźniki dotyczące różnych poziomów edukacji.